

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

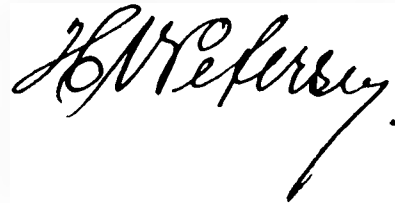

HÆRENS
MUNDERINGSDEPOT

1774 - 8. JUNI - 1949

Lejlighed af hærens munderingsdepots 175 års dag fremkommer nærværende billedhæfte, der er udarbejdet af depotet og hærens pressetjeneste. Igennem heftets tekst gives en kort fremstilling såvel af depotets historiske oprindelse som af dets tilværelse i nutiden. Billedmaterialet illustrerer så vidt gørligt fortid og nutid. Det er mit håb, at hærens munderingsdepot også i fremtiden må virke til gavn for hæren, og at der stedse må være gode og trygge arbejdsforhold såvel for ledere som for medarbejdere.

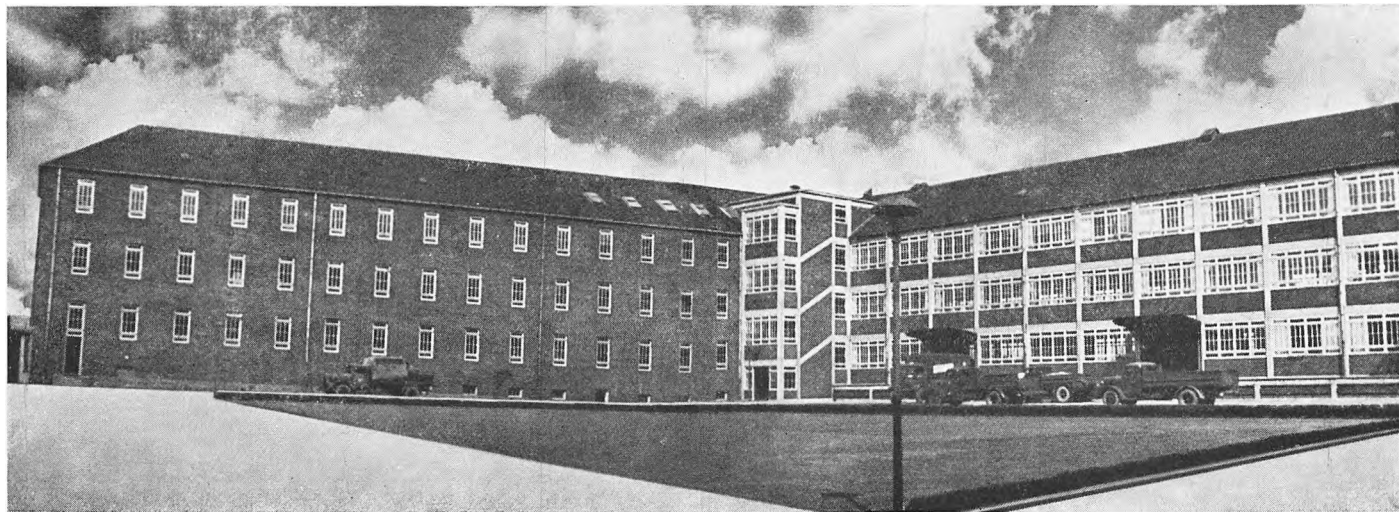
København, juni 1949.

A handwritten signature in black ink, reading "H. V. Petersen". The signature is written in a cursive style with a prominent flourish at the end.

HÆRENS MUNDERINGSDEPOT

FYLLER

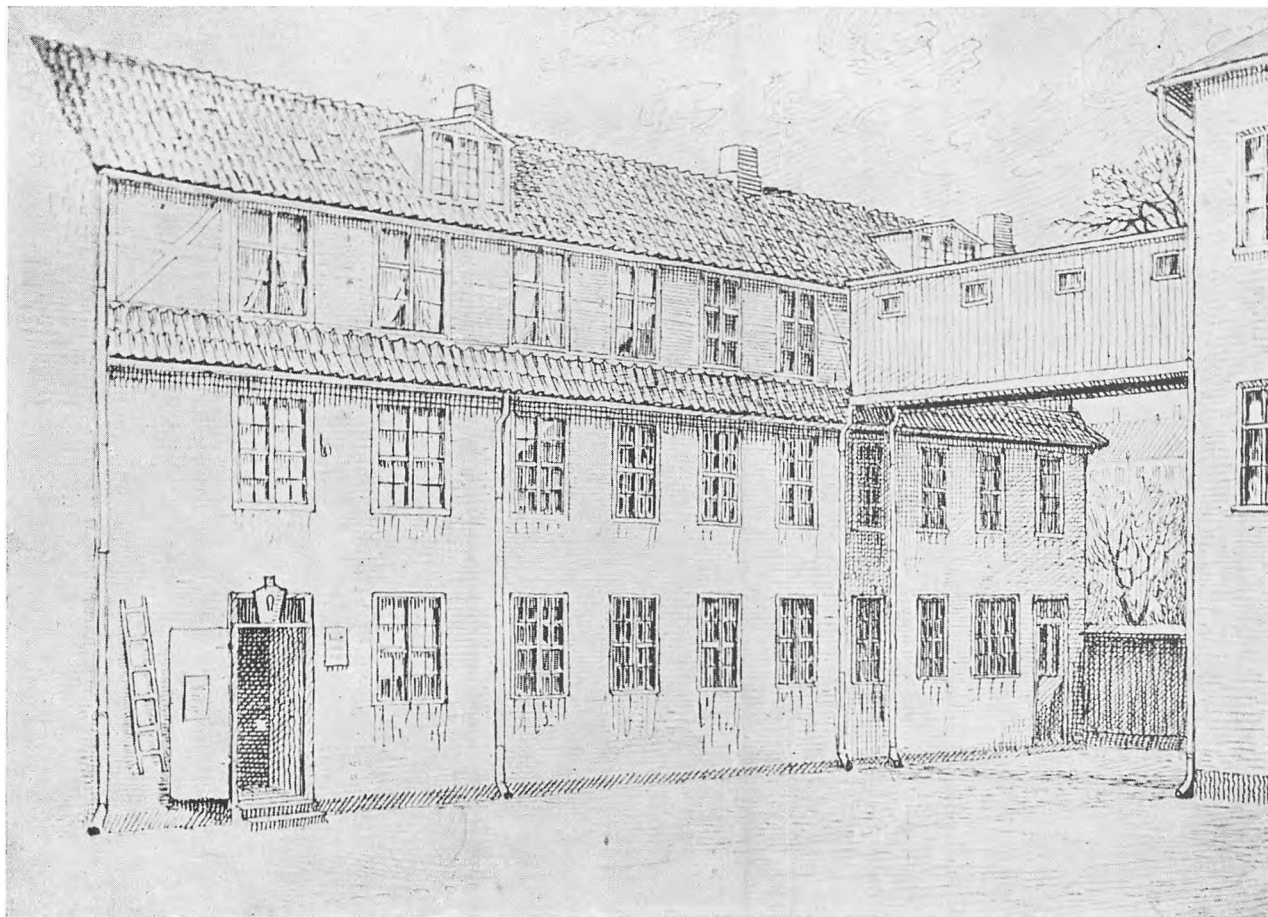
175 ÅR

Fot.: Rubæk Hansen

UDGIVET AF HÆRENS MUNDERINGSDEPOT
GENNEM HÆRENS PRESSETJENESTE

Redigeret af: Per Nielsen

Den gamle værkstedsbygning i Rigensgade.

»DEN ULDNE MANUFACTUR«

»Det kongelige militaire Vahre-Magazin« med tilhørende militær skrædersal blev oprettet ved reskript af 8. juni 1774 - altså i år for 175 år siden. Det fik til huse i det såkaldte »Guldhus« i Rigensgade, hvor der allerede siden 1685 havde ligget en klædefabrik til fremstilling af uniformsstoffer til hæren og flåden. Det var Christian V, der havde ladet »voris forrige Qvæsthus med de dertil hørende vaaninger oc platz, liggende ved de Nye boeder« indrette til en sådan »ulden manufactur«, og pladsen foran dette kvæsthus var fra gammel tid kendt som pladsen ved »Guldhuset«.

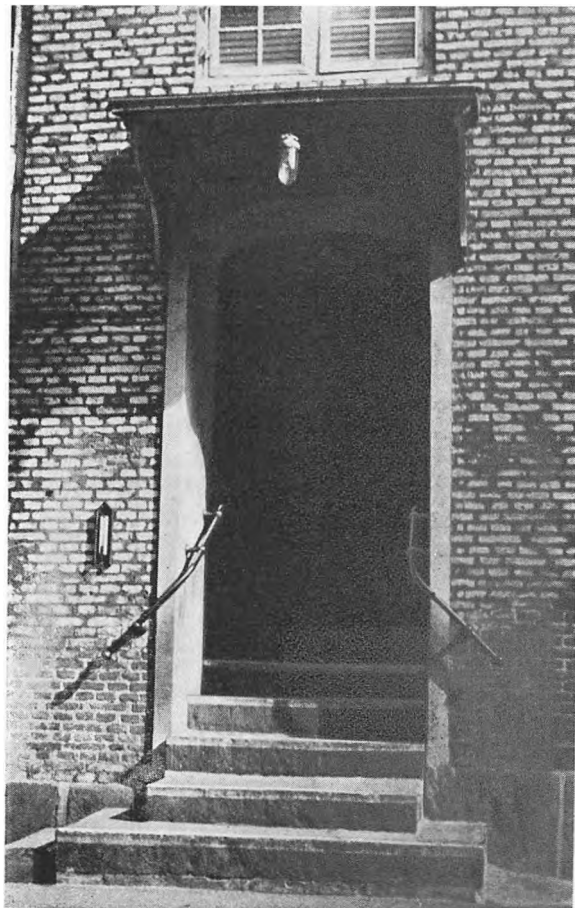
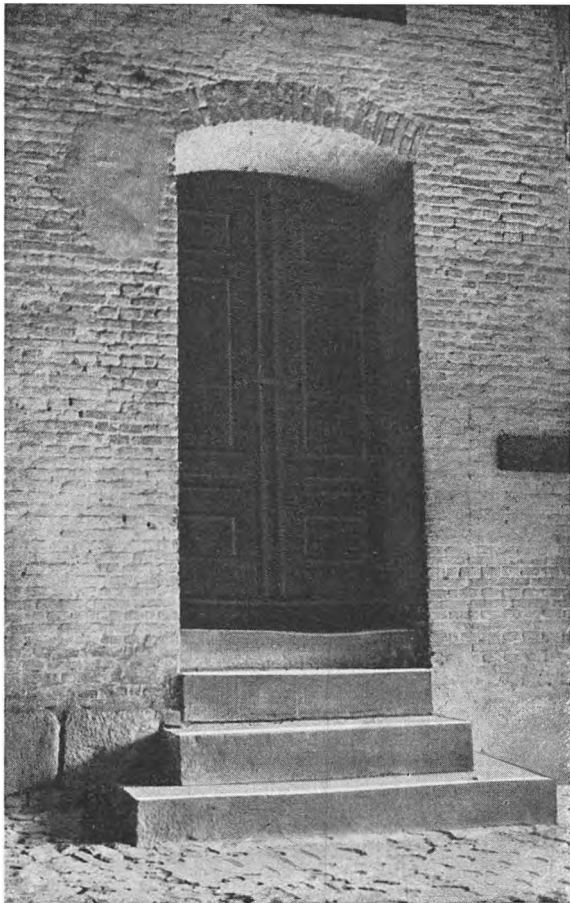
Til at begynde med var det private, for størstedelen indkaldte udlændinge, der drev fabriken, og det var og blev hovedsagelig den hvervede hærs udlændinge, der som arbejdere og funktionærer benyttedes ved driften, da mange af disse folk fra deres hjemland var kendt med klædefremstilling. Allerede under Frederik IV overgik virksomheden imidlertid til staten, samtidig med at der tæt ved fabriken indrettedes et »rasphus«, hvor fanger raspede farvetræ. Ligeledes kom man ind på at lade en del af arbejdet, navnlig kartning og spinding udføre i det såkaldte »Børnehuusz eller egentlige tugthuusz paa Christianshavn«, der var »et seperat Publiqveværck af yderste vigtighed og nødvendighed for det hele almindelide væszen, hvis lemmer er en samling af opbragte betlere, mens største deel af u-gude-

lige, vanartige og ryggesløse Persohner af begge Kiøn, som for adskillige laster og malverzationer Sammesteds skal straffes og indskrænkes for al omgang med andre«. På selve fabriken tåltes dog »ingen andere end skikkelige folck«.

»DET KONGELIGE MILITAIRE VAHRE-MAGAZIN«

Det blev den franske general Saint-Germain, der gav stødet til oprettelsen af Vahre-Magazinet, efter at han i 1760 var kommet til landet og med iver havde kastet sig over reorganisationen af hele det militære fabriksvæsen. Generalen forandrede »Den uldne manufactur«s reglementer og fik 1772 nedsat en kommission til at undersøge forholdene og give forslag til en omlægning af driften, og på grundlag af denne kommissions betænkning og forslag etableredes indretningen af »Det kongelige militaire Vahre-Magazin«, hvormed den militaire uld-manufaktur skulle »annecteres« (forbindes) under en fælles direktion, for hvilken der gaves en udførlig instruks. Begge institutioner skulle have til huse i Guldhuset, og ved dem skulle bl. a. regimenterne købe deres munderingssager, ligesom det gjordes til en pligt for alle officerer og underofficerer udelukkende at aftage deres forbrug fra magasinet.

Opgangene til
henholdsvis magasin
og
administrationslokaler
i Rigensgade.

Facaden mod
Rigensgade.

Magasinet lededes af en under generalkommisariatskollegiet stående direktion på tre medlemmer, der dog senere reduceredes til een, med en magasinforvalter. De uldne varer bedømtes af en »Hallekommission« og de øvrige varer af en særlig besigtigelseskommission bestående af officerer og fagkyndige håndværksmestre eller fabrikanter.

»DET MILITÆRE VAREDEPOT« — »HÆRENS MUNDERINGSDEPOT«

Ved århundredskiftet forandredes magasinets navn til »Det militære Varedepot« og fra 1. oktober 1868 til »Munderingsdepotet«, som indtil 1. maj 1941 havde til huse i Rigensgade 11, eller Rigensgade, St. Annæ Kvarter, matr. nr. 449. Den ældste fabriksbygning, der var opført af bindingsværk, nedbrændte den 2. juni 1759 sammen med en hel del varer og maskiner, men det endnu ældre Guldhuse står endnu omend i noget ændret skikkelse.

FRA HJEMMESYNING TIL MODERNE FABRIKSVIRKSOMHED

Syningen foregik lige indtil 1941 som hjemmesyning, mens tilskæring af stofferne blev foretaget i værkstedet i Rigensgade, hvor syerne og syerskerne afhentede de tilskårne

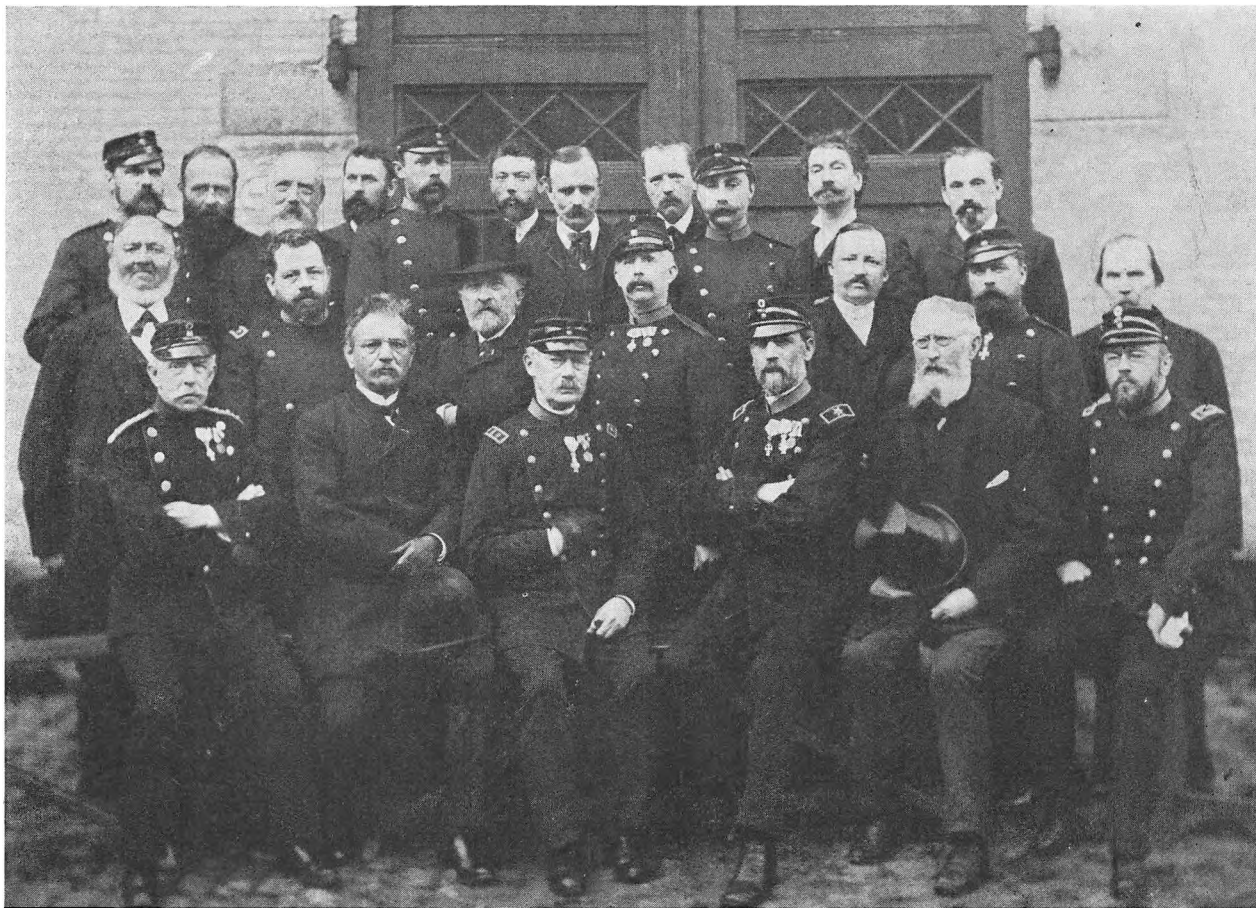
sager til forarbejdning hjemme. Efter at man imidlertid omkring 1925 i civilindustrien var enedes om at oprette værksteder til afløsning af hjemmesyningen, fremkom der fra arbejderside stærke ønsker om også at få indrettet værksteder til fremstilling af munderingssager.

Tanken herom blev nærmere udformet og i tiden fra 1939—1941 opførtes materielintendanturens nybygning på Vognmandsmarken. I denne bygning indrettedes til brug for munderingsdepotet bl. a. en moderne konfektionsfabrik, skræderværksted, kemisk tøjrensningsanstalt, samt ekspeditions- og lagerrum, ligesom der findes lyse, rummelige omklædnings- og spiselokaler, bad, kooperativt marketenderi m. m. Depotets administrationslokaler er anbragt i materielintendanturens hovedbygning.

Den første maj 1941 blev den nye konfektionsfabrik taget i brug, og indtil den 29. august 1943 leverede fabriken ret betydelige mængder af uniformer til hæren og flåden, statens civile luftværn, politiet m. fl. foruden at et stort parti af uniform 1916 (lysegrå), der nu var afløst af khaki, blev omsyet og gik i handelen som arbejdstøj — et kærkomment supplement til den civile befolknings forsyning i en vanskelig tid.

For værkstedet til fremstilling af målarbejde voldte forsyningsvanskeligheden store ulemper, hvorfor man oprettede en reparationsafdeling, således at der hele tiden var fuld beskæftigelse (40 svende).

Munderingsdepotets
personale
15. oktober 1889.

Uniformerne tilskæres.

SAT PÅ PORTEN AF TYSKERNE

Begivenhederne omkring 29. august 1943 indvirkede selvsagt også på munderingsdepotets tilværelse, idet man fra tysk side ønskede at indrette etableringen til kaserne for ca. 2000 mand.

Den 30. 9. modtog depotet følgende ordre om udflytning:

Hierdurch wird Ihnen mitgeteilt, dass die Uniformfertigungsanstalt in der Heeres-Materialien-intendantur am Donnerstag, dem 31./9. 1943 wegen Umbaus geschlossen werden soll.

Sie werden gebeten, die dort beschäftigten Arbeiter zu verständigen und die Fachvereinigung der Arbeiter zu veranlassen, wegen der Weiterbeschäftigung an anderer Stelle mit dem Rüstungsstab Dänemark Verbindung aufzunehmen.

sign./ BALNUSS

Skønt ordren lød på udflytning den 31./9., og en sådan dato ligger udenfor dansk tidsregning, måtte depotet fortrække og vendte efter i nogle uger at have levet i flytte-omnibusser, tilbage til lokalerne i Rigensgade, hvor depotet fortsatte den del af sin virksomhed, der bestod i leverancer til: Toldvæsenet, Grænsegendarmeriet, Fiskeridirektoratet, Fyr- & Vagervæsenet, Østre Landsret, Sø- & Handelsretten, Statens civile Luftværn og Rigs-politiet. Hertil føjedes efter de internerede befalingsmænds »løsladelse« fremstilling af civil tøj for disse, grundet på, at det indtil kapitulationen var forbudt at bære hærens uniform.

MUNDERINGSDEPOTET AF I DAG

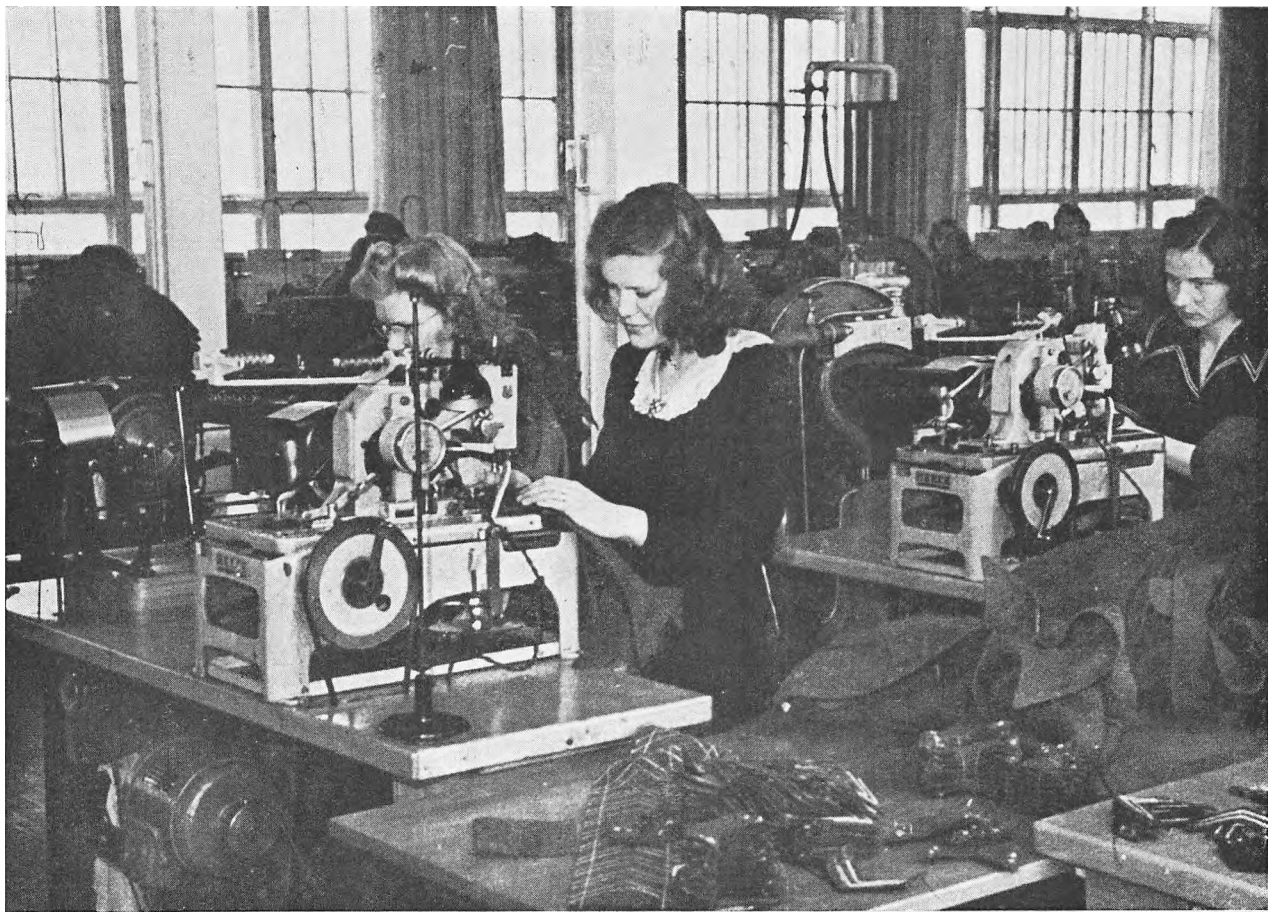
Efter kapitulationen flyttede depotet atter til etablissementet på Vognmandsmarken, der imidlertid først kunne tages i brug efter en gennemgribende restaurering, anskaffelse af nye maskiner etc., idet alt undtagen selve bygningen var blevet fjernet af besættelsesmagten.

I tiden 1945 til dato er derfor uniformerne til de indkaldte værnepligtige fremstillet udenfor depotet, ligesom en del er indkøbt i Sverige og England.

Efter en ombygning og ommontering står munderingsdepotet, hvis omsætning i de senere år har ligget på ca. 15 millioner kr., imidlertid nu i teknisk henseende fuldt rustet til at foretage fremstillingen af uniformssager til såvel hæren som søværnet. Der rådes over fabrikslokaler til en beskæftigelse af ca. 200 syersker svarende til en fremstilling af omkring 40.000 uniformer årlig med 1 holds drift, samt et skræderværksted med 52 svendepladser. Alt er forsynet med de nyeste og mest moderne maskiner og installationer.

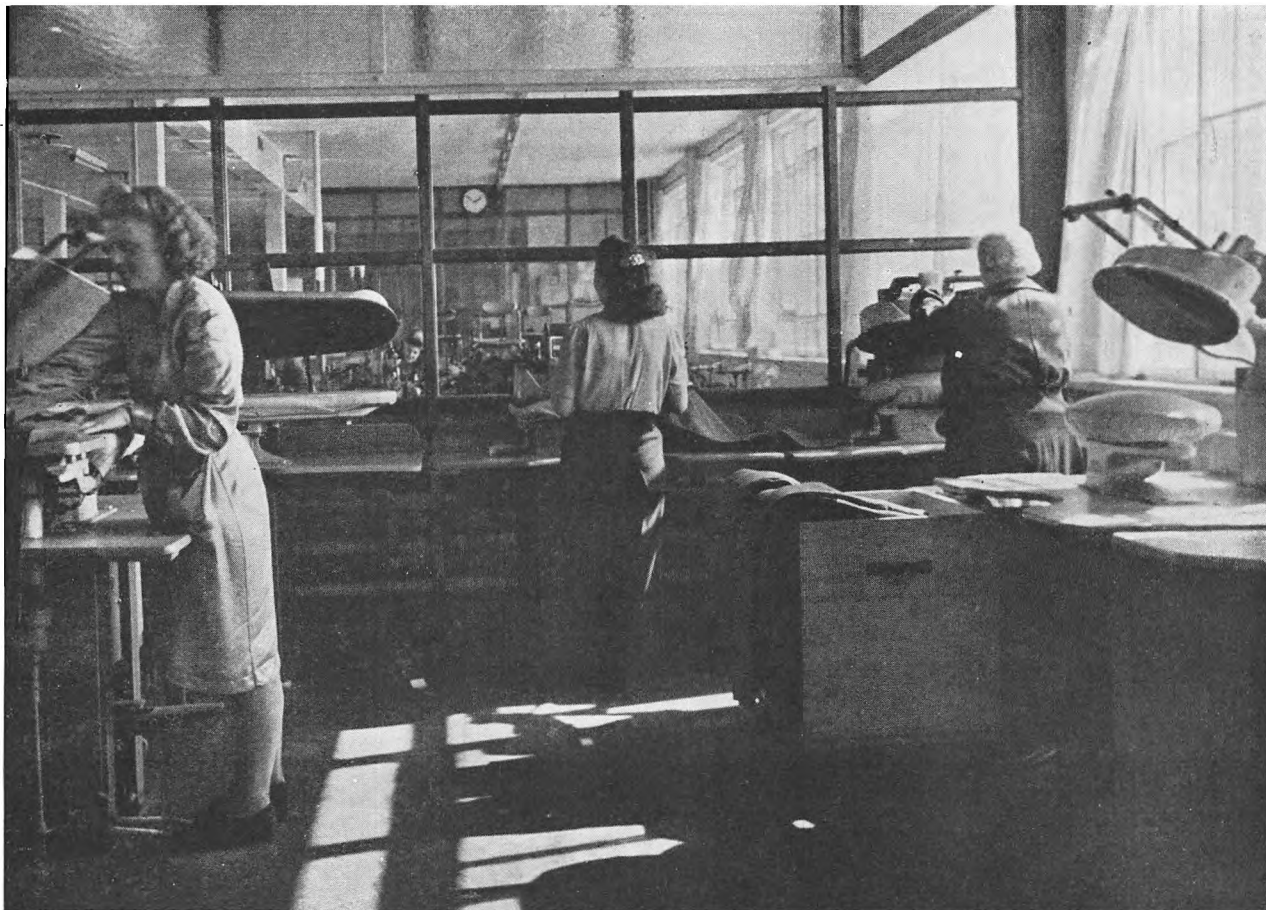

Systemen.

Knaphulsmaskinen,
der præsterer ca.
3000 knaphuller om
dagen.

De færdige uniformer
presses.

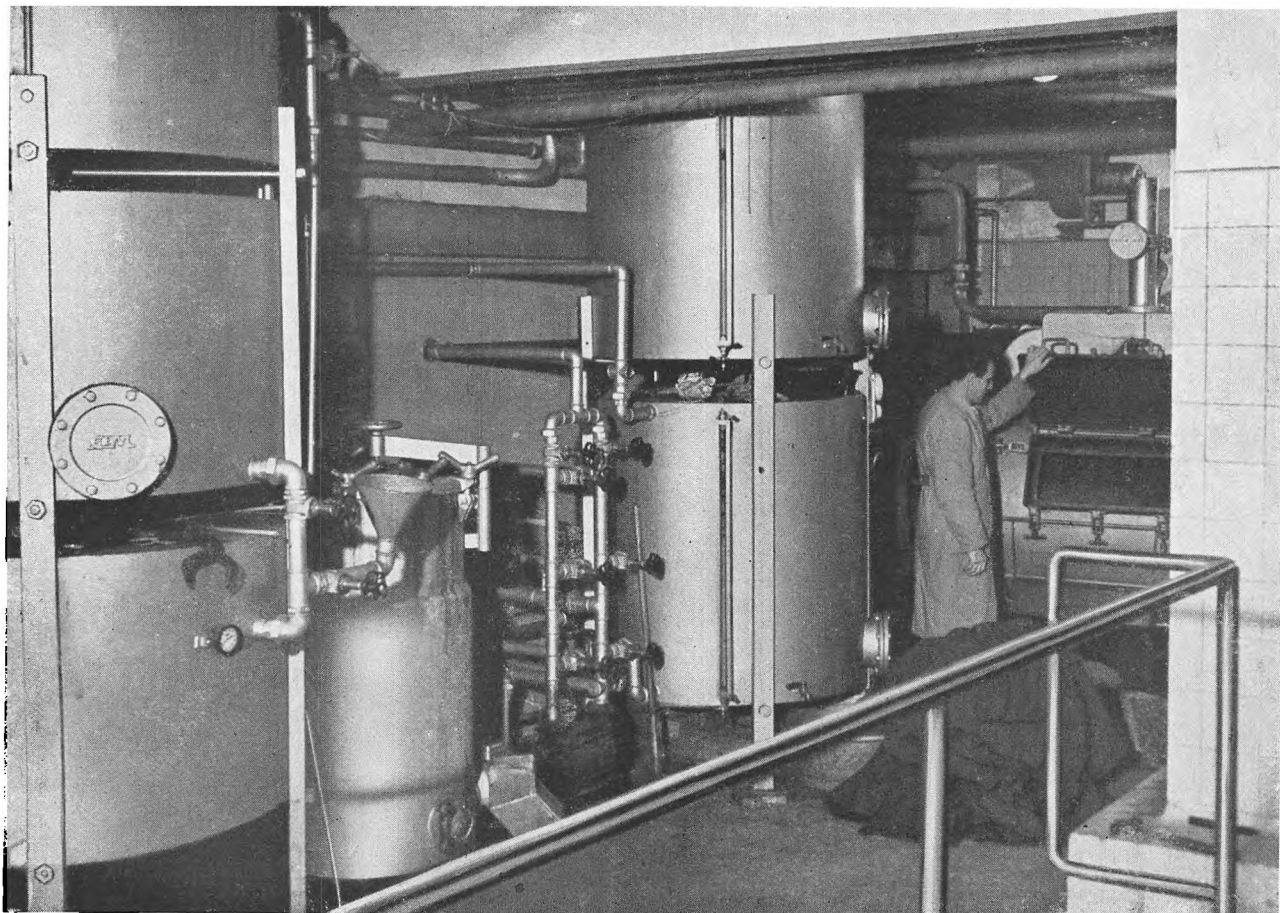
Måltagning og prøvning
foregår i de mest
moderne kabiner.

Skrædersalen med
52 svendepladser.

Der er ofte trængsel
i udsalget.

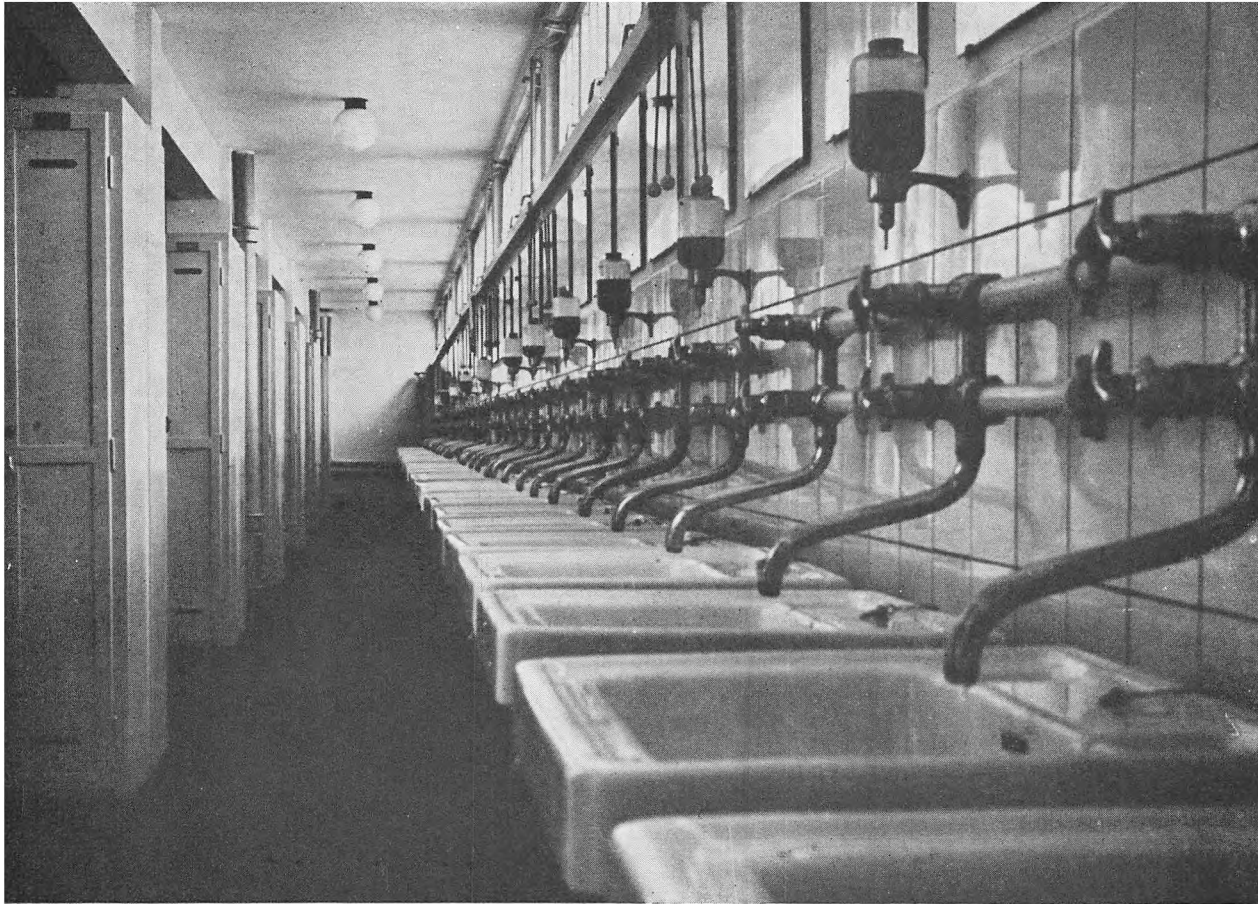
Den kemiske
tøjrensningsanstalt.

Nogle af magasinets
bunvende hylde.

Et kig på langs ned af
et af magasinlokalerne.

I tilslutning til de lyse, rummelige omklædningslokaler er der indrettet håndvaske og brusebade.

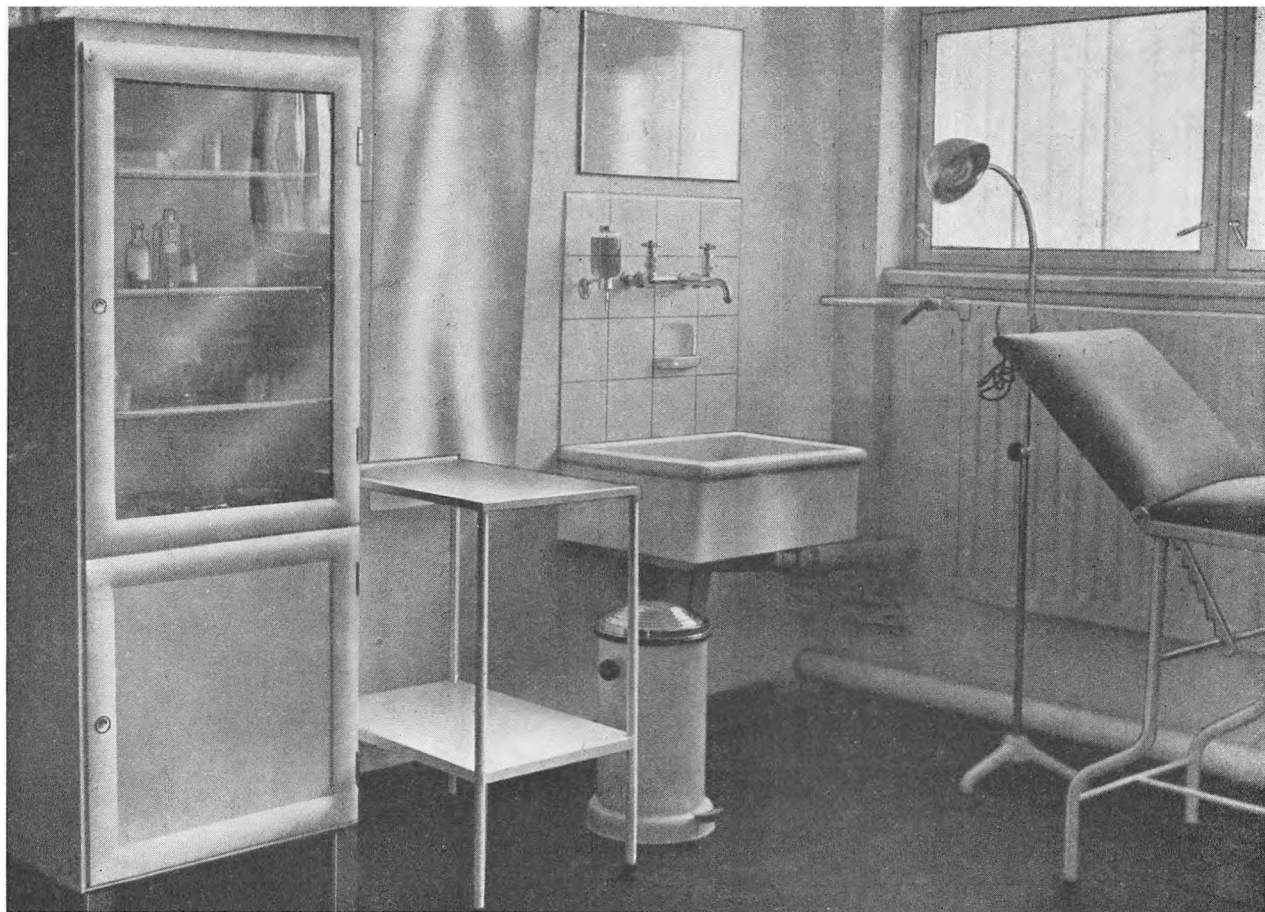
Depotets
administrationslokaler,
der er anbragt i materiel-
intendanturens
hovedbygning.

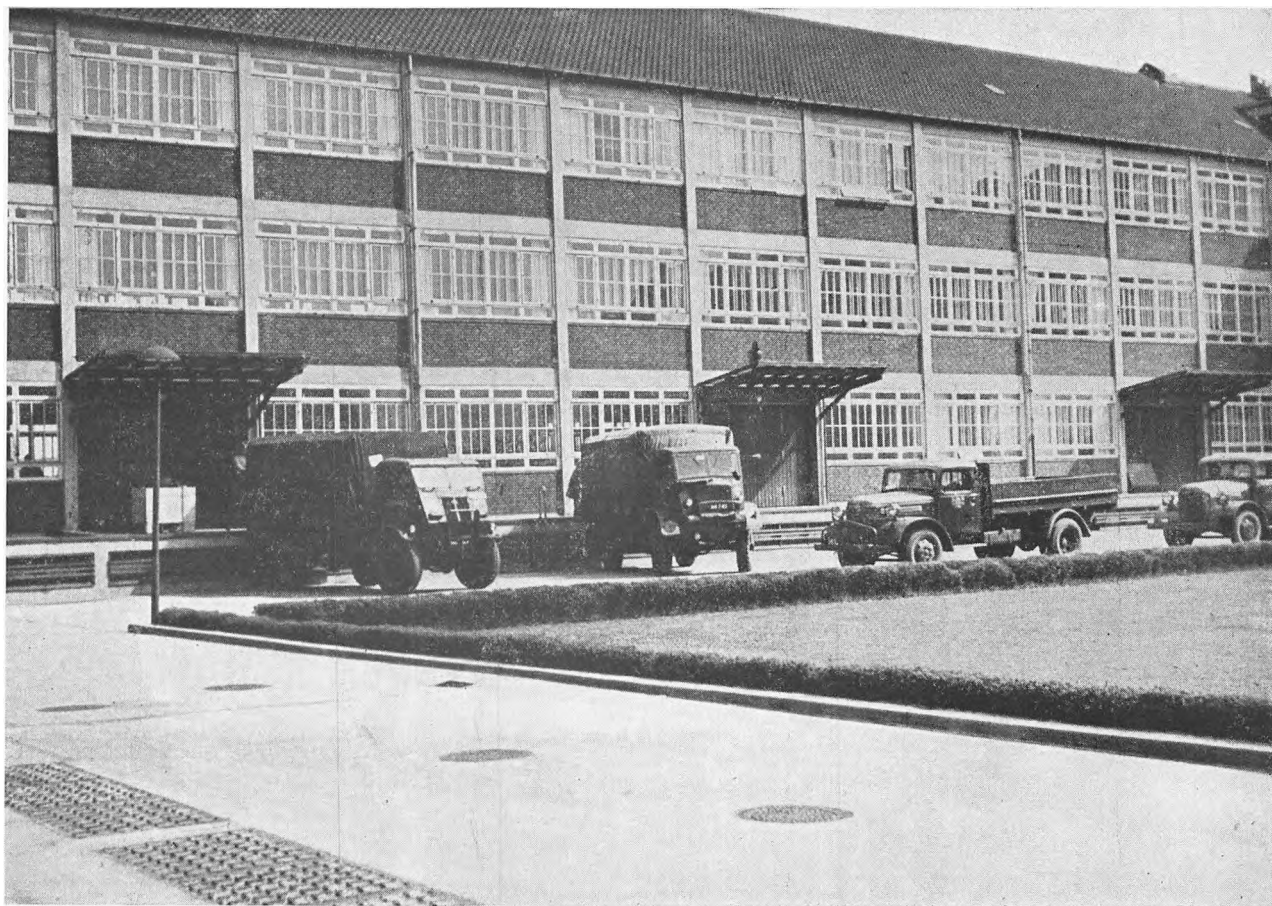
Frokostpause i det
kooperative
marketeri, der sørger
for øl, kaffe, wienerbrød
m. m.

Marketenderiets
udlevering.

Den store virksomhed råder naturligvis også over en fuldt tidssvarende skadestue.

Udlevering
til regimenterne.

Skrædermester C. N. Laubjerg

Chefen, stabsintendant H. V. Petersen

Fabriksleder N. Rossberg

Fuldmægtig K. A. Ring

Magasinassistent S. A. Olsen

Materielintendantens bygning på Vognmandsmarken, der rummer både munderingsdepotet og inventardepotet.

C. FERSLEW & CO.